

Vergaderjaar 2021–2022

36 100 XIII

Jaarverslag en slotwet Ministerie van Economische Zaken en Klimaat 2021

Nr. 9

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 augustus 2022

Hierbij zend ik u, mede namens de Minister voor Klimaat en Energie en de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat de antwoorden op de vragen van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat over het verslag van de rapporteur voor het Jaarverslag Economische Zaken en Klimaat 2021 (Kamerstukken 36 100 XIII en 36 100 XIX, nr. 10).

Daarnaast zend ik u de antwoorden op de vragen van de fracties VVD, D66, SP, en GroenLinks van een Schriftelijk Overleg bij het Jaarverslag EZK (Kamerstuk 36 100 XIII, nr. 1) en NGF (Kamerstuk 36 100 XIX, nr. 1). De vragen heb ik om praktische redenen genummerd.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
M.A.M. Adriaansens

Vragen over de uitdagingen in de uitvoering

1

Kunt u aangeven hoe u bij crisisbeleid u voortgang/impact heeft georganiseerd (monitoring)? Welke lessen heeft u geleerd en/of bent u voornemens toe te passen?

Antwoord

Een belangrijke opmerking vooraf: in vraag 1–3 hanteer ik de regeling Tegemoetkoming Vaste Lasten en de uitvoering daarvan door de RVO als casus, omdat deze regeling veruit de grootste recente crisismaatregel is en de situatie als representatief wordt beschouwd voor uitdagingen in de uitvoering rond crisisbeleid.

Het datagedreven werken is één van de basisbeginselen binnen de uitvoering van crisisbeleid door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), zoals de uitvoering van de regeling Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL). Dit leidt er toe dat er dashboards zijn ingericht die een continue monitoring van de voortgang op essentiële Kritieke Prestatie-Indicatoren (KPI's_ bewerkstelligen. Door dit inzicht kunnen diverse operationele en strategische keuzes met data worden onderbouwd, waardoor snel en adequaat gehandeld kan worden.

De uitvoering van de TVL heeft enkele waardevolle lessen opgeleverd. Deze lessen zijn onder te verdelen in drie onderdelen.

1. Samenwerking EZK – RVO: de samenwerking is intensief geweest gedurende de vormgeving en de uitvoering van de TVL. Van belang is dat RVO vanaf de start van de vormgeving van de TVL nauw betrokken is geweest. Daardoor is bij de vormgeving van de TVL optimaal rekening gehouden met wat er in de uitvoering en automatisering mogelijk is. Van belang is ook dat door de nauwe contacten tijdens de uitvoering signalen over de uitwerking van de regeling snel bij EZK terecht kwamen, zodat EZK waar nodig zo vroeg mogelijk in het traject kon besluiten om aanpassingen door te voeren. Denk aan signalen vanuit klantcontact, de ervaringen van zittingen bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb), de bezwaarzaken die worden ontvangen en uitkomsten van het aanvraagproces. De nauwe contacten tijdens de uitvoering zijn ook belangrijk geweest om de randvoorwaarden voor de uitvoerbaarheid samen te blijven bewaken.
2. Automatisering: duidelijk is dat de snelheid in combinatie met deze aantallen niet mogelijk zou zijn geweest zonder geautomatiseerde besluitvorming (streven 80% geautomatiseerd en 20% handmatig). Hiervoor is vereist dat de regeling goed aansluit bij de processen en heldere definities en doelgroepafbakening bevat.
3. Communicatie: In de communicatie is RVO meer proactief gaan communiceren met klanten, maar bijvoorbeeld ook met brancheorganisaties, door middel van «houd me op de hoogte-mails», algemene informatie via nieuwsberichten en social media, persoonlijke berichten met statusinformatie en waar nodig persoonlijk contact om extra uitleg te geven. Dit alles zodat de klant weet waar hij aan toe is en perspectief heeft richting de toekomst. Met klantreizen (aanvraagformulieren), klantpanels, dagelijkse omgevingsrapportages en signalen vanuit de contacten met de klant is continu klantinformatie opgehaald. Die informatie is gebruikt voor verduidelijking en verbetering van de communicatie en waar mogelijk de processen, zodat onnodige fouten of vertraging geminimaliseerd konden worden. Zo kon, en kan, RVO zich continu verbeteren om de ondernemer beter te kunnen helpen.

2

Zijn er naar uw mening lessen te leren tussen de aanpak van diverse crises, bijvoorbeeld tussen Corona en Groningen met betrekking tot de handelingsnelheid en de monitoring van de verstrekte subsidies?

Antwoord

Ik interpreteer deze vraag in relatie tot vraag 1 waar drie lessen uit de uitvoering van de TVL zijn opgenomen. In hoeverre die te vertalen zijn naar de schadeafhandeling en versterkingsoperatie in Groningen verschilt.

1. Samenwerking:

- Het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) is een zbo. De taak van het IMG is vastgelegd in de Tijdelijke wet Groningen. Binnen dit wettelijk kader bepaalt het IMG onafhankelijk de werkwijze voor de afhandeling van schade. Er is bewust gekozen het IMG onafhankelijk te laten opereren binnen de kaders van de Tijdelijke Wet Groningen. EZK en IMG hebben een onderlinge samenwerking die er onder andere op gericht is om signalen van de uitvoering vroegtijdig te signaleren, te bespreken en waar nodig op te interveniëren. Hiervoor zijn afspraken zoals vaste overlegstructuren het delen van informatie.
- De Nationaal Coördinator Groningen (NCG) is een publieke uitvoeringsorganisatie onder de politieke verantwoordelijkheid van EZK. De NCG voert de versterkingsoperatie uit en heeft als taak ervoor te zorgen dat circa 27.000 adressen in het aardbevingsgebied worden opgenomen, beoordeeld en zo nodig worden versterkt wanneer deze adressen niet aan de veiligheidsnorm voldoen. EZK en de gemeenten zijn de opdrachtgever van de NCG en stellen de kaders waartegen deze opdracht wordt uitgevoerd vast.

2. Automatisering: voor zowel de afhandeling van schade als de uitvoering van de versterkingsoperatie worden huizen in veel gevallen individueel beoordeeld. Waar het mogelijk is wordt gewerkt met een vaste vergoeding (in het geval van schade) of met een typologie aanpak (voor versterken). Hierbij worden automatische (besluitvormings)processen ingezet waar het mogelijk is, zonder dat de dienstverlening eronder leidt. Vanwege de wens tot een zoveel mogelijk bewonersgerichte aanpak, complexiteit van de operatie en de onderlinge verschillen tussen bewoners is volledige automatisering niet aan de orde.

3. Communicatie: uit signalen van bewoners en onder andere de jaarrapportage van de Onafhankelijk Raadsman blijkt dat de communicatie met bewoners beter kan in zowel de schadeafdeling en de versterkingsopgave. Het verbeteren van de communicatie met bewoners is daarom één van de mijn prioriteiten. De Staatssecretaris is vanaf de start van zijn functie al actief in gesprek met bewoners. Hij wilt hiermee er onder andere voor zorgen dat signalen vanuit de bewoners actief kunnen worden opgepakt in de uitvoering.

3

Op welke manier organiseert u snelheid bij een crisisaanpak en voorkomt u tegelijkertijd hoge uitvoeringskosten?

Antwoord

RVO kent voor het afhandelen van incidenten, calamiteiten en crises een uniforme incident- en crisisstructuur, die is ingericht volgens het rijksbrede model van de Nationaal Coördinator Terrorismedebestrijding en Veiligheid (NCTV) en die aansluit op de crisisstructuur van de Ministeries van EZK en LNV. De Incident- en Crisisorganisatie RVO (ICR) is flexibel. Dat wil zeggen dat de samenstelling van de benodigde teams is afgestemd op het incident, de calamiteit of de crisis. Ook gedurende de

afhandeling van een calamiteit/crisis kan de samenstelling naar behoefte worden aangepast. Het cluster ICR heeft tot taak er voor te zorgen dat RVO in staat is (potentiële) incidenten, calamiteiten en crises zo adequaat mogelijk af te handelen waardoor de impact van verstoringen op de bedrijfsvoering en maatschappij zo beperkt mogelijk blijft.

Meer specifiek voor de coronacrisisaanpak geldt dat de regeling Tegemoetkoming Vaste Lasten is ontworpen om zoveel mogelijk van de aanvragen geautomatiseerd af te handelen om, binnen de voorwaarden van de regeling, zoveel mogelijk ondernemers zo snel mogelijk van liquiditeit te voorzien. Hierbij maakt RVO gebruik van data van de Belastingdienst en de Kamer van Koophandel. Voor bijzondere gevallen bleef maatwerk mogelijk. Feit is wel dat de TVL in lijn met de maatschappelijke ontwikkelingen en aangenomen moties van de Tweede Kamer vaak is aangepast. Deze stapeling van aanpassingen leidde tot toenemende complexiteit, wat vervolgens leidde tot enige afname van de snelheid en hogere uitvoeringskosten.

Vragen over balanceren tussen crisis en lange termijn

1

Kunt u aangeven wat de impact van diverse crises op de voortgang (uitvoering) van regulier beleid gericht op de grote transities op het gebied van klimaat en digitalisering is?

Antwoord

In zijn algemeenheid heeft de coronacrisis en de samenloop van deze crisis met de formatie en alle (voorbereidende) werkzaamheden die daarmee gepaard gaan een zware wissel getrokken op het departement. De coronacrisis op zichzelf heeft beperkte impact gehad op de beleids-terreinen van klimaat en digitalisering, omdat de personele inzet voor de coronacrisis vooral beslag legde op de personele capaciteit die beschikbaar is voor het bedrijfslevenbeleid en stafdirecties.

De huidige uitdagingen op het terrein van de energievoorziening en de koopkracht zullen bredere impact hebben op de beleidsterreinen van EZK. Zo kunnen ongunstige economische ontwikkelingen als gevolg van de huidige situatie het bedrijfsleven minder ruimte laten voor hun digitalisering en meer druk zetten op het subsidie-instrumentarium van EZK. Daarnaast staat het snel willen bestendigen van de leveringszekerheid van gas en elektriciteit op gespannen voet met de klimaatdoelstellingen. De voortgang van de transities kan tot slot bemoeilijkt worden doordat capaciteit die besteed moet worden aan genoemde uitdagingen niet kan worden ingezet voor het transitiebeleid. Echter heeft het kabinet middelen beschikbaar gesteld voor het intensiveren van het klimaatbeleid en het digitale veiligheidsbeleid, waarmee ook de capaciteit kan worden uitgebreid.

2

Hoe bent u voornemens de benodigde inzet en capaciteit te organiseren rondom de door de Algemene Rekenkamer gesignaleerde toegenomen toezichttaken van Agentschap Telecom?

Antwoord

In de bij de Voorjaarsnota 2022 gepubliceerde 1e suppletoire EZK-begroting (Kamerstuk 35 850 XIII, nr. 1) is reeds extra budget voor de jaren 2022 en 2023 vrijgemaakt voor de toezichttaken van Agentschap Telecom. Met dit extra budget kan het agentschap zich op korte termijn versterken om de geschetste uitdagingen het hoofd te bieden. Omdat, zoals ook geconstateerd door de Algemene Rekenkamer, er vanuit

verschillende ontwikkelingen op Europees en nationaal terrein nieuwe taken op Agentschap Telecom afkomen zullen het departement en het agentschap de toekomstige behoefte van Agentschap Telecom nader bespreken en uitwerken in driehoeksverband (opdrachtgever-opdrachtnemer en eigenaar).

Vragen over zicht op prestaties en effecten

1

Wat is de reden dat in het jaarverslag voor artikel 5 een tabel met kernindicatoren over de voortgang in Groningen ontbreekt (zoals dat bij andere artikelen wel is)?

Antwoord

Het Ministerie van EZK geeft inzage in informatie over de voortgang van de versterkingsoperatie en de afhandeling van schades op www.dashboardgroningen.nl. Op deze site wordt maandelijks over de voortgang gerapporteerd. IMG presenteert op haar website www.schadedoormijnbouw.nl/dashboard veel informatie over de afhandeling van de verschillende vormen van schade en de stand van zaken daarvan.

Deze indicatoren geven een beeld van de voortgang in Groningen per maand. Omdat er sprake is van een doorgaande operatie zijn kernindicatoren in het jaarverslag waarschijnlijk al weer achterhaald op het moment dat het jaarverslag wordt gepubliceerd. Dit is de gedachte achter de verwijzing naar het dashboard. Vanaf dit jaar vallen zowel de schadeafhandeling als de uitvoering van de versterkingsoperatie onder het Ministerie van EZK. Beide onderwerpen zullen met ingang van dit jaar op artikel 5 van de EZK-begroting worden verantwoord. Om die reden zal verkend worden welke informatie nuttig en geschikt is om eventueel toe te voegen aan dit beleidsartikel. Dit kan worden betrokken bij de ambtelijke dialoog over de informatie in de EZK-begroting, die tussen de ondersteuning van uw Kamer en mijn Ministerie wordt gevoerd.

2

Kunt u aangeven wat uw plannen zijn ten aanzien van een dashboard met kerninformatie over digitalisering/digitale economie, gegeven dat het vorige dashboard niet meer toegankelijk is?

Antwoord

De monitor Nederland Digitaal is momenteel offline. Richting de vorming van de nieuwe strategie voor de digitale economie wordt gekeken naar een gepaste vorm voor de presentatie van de monitoring voor de digitale economie. Ik verwacht hierop eind dit jaar meer zicht te hebben. Op de website Bedrijvenbeleid in Beeld worden overigens nog wel relevante indicatoren over de digitale economie weergegeven.

3

Bent u bereid bij de Minister van Financiën de mogelijkheden te verkennen voor een verbeterde, centrale digitale ontsluiting van relevante gegevens bij het jaarverslag?

Antwoord

Ja. De Minister van Financiën heeft vorig jaar de website rijksfinancien.nl gelanceerd waarop alle rijksbegrotingsstukken te vinden zijn. Daarnaast wordt met de website de mogelijkheid geboden om gerelateerde informatie toe te voegen aan de reguliere begrotingsinformatie. Dat zijn

bijvoorbeeld beleidsevaluaties, visualisaties van financiële tabellen, bijbehorende officiële stukken, en links naar aanvullende beleidsinformatie.

4

Bent u bereid de ambtelijke dialoog voort te zetten en de ambities en inzet in een gezamenlijk werkprogramma vast te laten leggen?

Antwoord

Ja. De ingezette ambtelijke dialoog is een prettige manier om laagdrempelig maar kritisch, met de blik van de gebruiker, potentiële verbeterpunten voor de EZK-begroting te bezien. Het vastleggen van een gezamenlijk werkprogramma kan bijdragen aan de effectiviteit en de continuïteit van de dialoog.